

«BIBLIOTHECA PAEDAGOGICA»

Віталій Хромець

Костянтин

*Ушинський:
педагогічна концепція*

ДУХ І ЛІТЕРА

Київ

2024

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

УДК 37.01

X941

Хромець В.

Костянтин Ушинський: педагогічна концепція

— Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2024. — 48 с. («BIBLIOTHECA PAEDAGOGICA», серія «Педагогічні концепції»)

ISBN 978-617-8262-89-1

Науково-публіцистичний нарис доктора філософських наук, директора ГО «Несторівський центр» Віталія Хромця присвячений педагогічній концепції видатного українського педагога Костянтина Ушинського, одного з засновників наукової педагогіки. Автор розглядає засади, на яких ґрунтується педагогічна пропозиція К. Ушинського, а також коротко висвітлює його життєвий та професійний шлях. У нарисі розкрито мету, основні принципи педагогіки К. Ушинського. В. Хромець здійснює аналіз ключових аспектів педагогічного підходу відомого науковця, що були покладені в основу формування нового підходу до підставових засад педагогіки, розкриває важливі аспекти, що творять унікальність його педагогічної пропозиції, а також визначає її актуальність для сучасних українських педагогів.

Нарис може зацікавити як практикуючих педагогів, які бажають поглибити свої знання та впровадити ідеї Костянтина Ушинського в роботі, так і студентів педагогічних закладів вищої освіти, які прагнуть розширити свої знання та дослідити педагогічні концепції нового контексту.

За сприяння мережі приватних освітніх закладів КМДШ ВСЕСВІТ

ISBN 978-617-8262-89-1

© Хромець В., 2024

© ДУХ І ЛІТЕРА, 2024

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Передмова

Ви тримаєте в руках книжку з серії «Педагогічні концепції». Задум цієї серії простий: одна книжечка – одна педагогічна концепція видатного класика сучасної педагогіки. Думка про створення такої книжкової серії постала з півторарічного циклу лекцій під такою ж назвою.

Протягом кожної з лекцій ми в колі зацікавлених освітян розглядали та обговорювали одну з педагогічних концепцій. Ідея проведення такого лекційного циклу виникла у Андрія Мельника, засновника школи розвитку мислення «COWO.GURU», та Лариси Андрійченко, очільниці Britannica School. За час проведення циклу в ньому взяли участь близько 60 осіб, а тисячі осіб потім переглянули відео на каналі «Ковогуру». Щира подяка Андрію та Ларисі, а також тим, хто активно брав участь у цій роботі та проявляв до неї інтерес. За сприяння у виданні цієї книжки щира подяка мережі приватних освітніх закладів КМДШ ВСЕСВІТ, зокрема особисто її власнику та співзасновнику Володимирі Козленку.

І лекційну частину, і тексти серії не слід розглядати як буквальну реконструкцію педагогічної пропозиції того чи іншого педагога-класика. Це, скоріше, спроба віднайти ключові концепти їхньої педагогіки та обдумати перспективи їх застосування в наш час. Тому не варто в цих текстах шукати академічної точності, але слід розглядати їх як нариси, мета яких – викликати інтерес до педагогічної

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

класики та сприяти її популяризації серед освітян-практиків та академічних дослідників. Це також заклик спиратися на потужний потенціал педагогічної класики в сучасній освітній практиці.

Ця книжка про педагогіку Костянтина Ушинського – чотирнадцята в серії. Перша була присвячена Василю Сухомлинському, друга – Селестену Френе, третя – Антону Макаренку, четверта – Марії Монтесорі, п'ята – Олександру Сазерленду Ніллу, шоста – Янушу Корчаку, сьома – Джону Дьюї, восьма – Рудольфу Штайнеру, дев'ята – Пауло Фрейре, десята – Яну Амосу Коменському, одинадцята – Йоганну Генріху Песталоцці, дванадцята – Фрідріху Фребелю, тринадцята – Адольфу Дістервегу. Завершальна книжка серії буде присвячена педагогіці Георга Кершенштайнера.

Ця книга присвячена вивченню педагогічної концепції Костянтина Ушинського, який продовжує лінію модерної педагогіки, засновником якої був Ян Амос Коменський. Ушинський утвердив педагогіку як науку, продовжуючи тенденцію, започатковану його старшим сучасником – Адольфом Дістервегом. Важливим для педагогіки Ушинського став людиноцентричний підхід, який сформувався навколо його переконання в тому, що саме життєві й буттєві потреби людини мають перебувати в центрі педагогічних зусиль.

Бажаю вам захопливого та пізнавального читання!

Віталій Хромець

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Сферу духовності Ушинський розглядав як простір, у якому пам'ять важлива через те, що вона зберігає лише важливі для нас події. Уява для нього була не менш важлива, адже вона дозволяє почуттям відбуватися в межах можливостей уяви. Без розвитку уяви у дітей буде неможливо досягти освітнього впливу, ефективного та конструктивного для конкретної дитини. Наприклад, якщо вчити дитину запам'ятовувати вірш і при цьому не задіювати її уяву, вона швидко його забуде під впливом нових обставин. Саме тому учитель має працювати з уявою дитини, спонукати її через почуття й діяльність. Здійснюючи освітній вплив, він повинен враховувати конкуренцію за увагу, адже дитина може спрямовувати свою волю та почуття не на предмет навчання.

Центральна частина освітнього процесу – інтерес, який, за визначенням Ушинського, є ключовим для утримання уваги, підтримки навчання та запуску уяви. Розумова діяльність і мислення затратні, але важливі, тож потрібно навчати дітей докладати ментальні зусилля, розвивати їхню внутрішню мотивацію та інтерес до розумових завдань. Якщо ігнорувати несвідомий аспект і не розуміти, як формується душа дитини на органічній основі, вона не зможе задовольнити вимоги уяви та пам'яті.

Якщо зруйнувати волю дитини та зробити так, щоб у неї атрофувалися природні прагнення, то у неї не буде ані активної уяви, ані сильної пам'яті. Схожі ідеї пізніше

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

висловлював Сухомлинський, коли казав, що відсутній у дитячому віці виховний вплив може призвести до того, що у підлітковому віці знадобляться більші зусилля для перевиховання.

Ключовим для Ушинського було виховання діяльності, яка має конкретну мету та завдання. Він пов'язував це зі становленням інтересу, який веде до формування цілей і розвитку діяльності. А воля для нього була результатом розвиненої душевної якості. Перед вихованням волі уже має бути сформоване почуття інтересу, оскільки саме воно впливає на успішне формуванні волі та активності.

Процес формування волі починається не у 12 років, а від самого народження, наполягав Ушинський. Він вважав, що завдання вихователів – не ігнорувати це органічне прагнення, а розуміти та виявляти те, як дитина, починаючи з раннього дитинства, вибирає між різними можливостями (рис. 1).

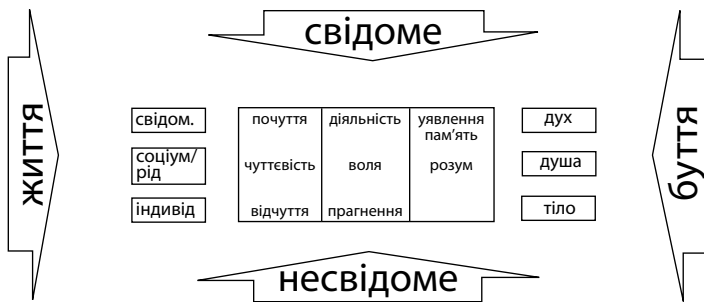

Рис. 1